



INTERVIEW ANOUK NUYENS EN REBEKKA DE WIT

Theatermakers Anouk Nuyens en Rebekka de Wit willen de burger een stem geven in het klimaatdebat

Met hun voorstelling *De zaak Shell* nemen ze een voorschot op de rechtszaak van Milieudefensie tegen Shell.

Herien Wensink 28 oktober 2020, 16:47



Anouk Nuyens (links) en Rebekka de Wit. Beeld Eva Fashé

Nee hoor, ze hebben geen hekel aan Ben van Beurden, ceo van Royal Dutch Shell, benadrukken theatermakers Anouk Nuyens (36) en Rebekka de Wit (34). Vooropgesteld: hun voorstelling *De zaak Shell*, die vanavond in première gaat, is géén links-activistisch anti-Shell-pamflet. Ze hebben weliswaar contact met Greenpeace en Milieudefensie, maar net zo goed met de VNCI, de branchevereniging van de chemische industrie in Nederland, en diverse (oud-)medewerkers van Shell. Van Beurden zelf heeft nog niet teruggebeld.

Hun voorstelling neemt een theatraal voorschot op de rechtszaak van Milieudefensie tegen Shell, die half december voorkomt. Op 4 april 2018 klaagde de ngo Milieudefensie Shell aan voor zijn aandeel in de klimaatverandering – een 'historisch unicum'. Sinds hun voorstelling *Tenzij je een beter plan hebt* uit 2017 houden Nuyens en De Wit zich intensief bezig met het klimaat. De voorbereidingen van de rechtszaak volgen ze op de voet, om in het theater alle kanten van de kwestie te kunnen belichten. Hun research is grondig: zo lazen ze alle speeches van elke Shell-topman over klimaatverandering sinds de jaren tachtig en hebben ze een denktank opgericht bestaande uit politici, onderzoeksjournalisten, wetenschappers en advocaten.

De rechtszaak zelf beperkt zich tot twee partijen, maar het onderliggende vraagstuk is veel groter, zegt Nuyens. Tijdens onze research constateerden wij dat de klimaatcrisis eigenlijk een verantwoordelijkheids crisis is. Ons gaat het niet zozeer om de schuldvraag, maar om: wie draagt waar verantwoordelijkheid voor? Alle twee kennen ze het gevoel van onmacht dat je kan overvallen bij zorgen over klimaatverandering (Nuyens: 'Fuck, ik ben zó alleen met dat gigantische probleem!'). Maar bij het maken van de voorstelling kwamen ze erachter dat je als burger niet alleen hoeft te staan, en dat je wel degelijk iets kan doen.

In hun stuk onderscheiden ze drie partijen, die de verantwoordelijkheid voor klimaatverandering steeds op de ander afschuiven: de industrie, de overheid, en de burger of consument. Nuyens: 'De industrie wijst naar de consument, zo van: jullie willen toch blijven tanken? Maar hoeveel keuze heb je in een wereld die bijna helemaal draait op fossiele industrie? Kun je je daar überhaupt aan onttrekken? Is daar geen overheidsingrijpen bij nodig? Maar de overheid, op haar beurt, zit klem, tussen de industriële lobby, Europese regelgeving en het klimaatakkoord.'

De Wit constateert dat de verantwoordelijkheid voor de klimaatcrisis wel heel gemakkelijk in de schoenen van de consument wordt geschoven. 'In het Klimaatakkoord staat letterlijk dat de consument deze strijd moet leveren in de supermarkt. Maar mag je aan een vermoeide jonge moeder, 's avonds in de supermarkt, de verantwoordelijkheid voor het uitsterven van de tonijn overlaten?'

Nuyens: 'Alle verandering moet kennelijk van ons komen. Daar heb ik me enorm door aangesproken gevoeld. Nou, toen werd het even heel ongezellig tijdens het kerstdiner.'

De makers constateren dat er in het klimaatdebat veel te veel wordt gehamerd op individuele verantwoordelijkheid. De Wit: 'Dan lees je weer ergens: "wat jij kunt doen tegen klimaatverandering!" Maar er staat nooit: "Wat wij kunnen doen!"' Uit de voorstelling: 'En daardoor ben ik alleen achtergebleven met (...) mijn isolerende folie achter de verwarming. En bent u alleen overgebleven, met uw gerecyclede wc-papier en u, met een wekelijkse vegetarische dag.'

Nuyens: 'De een doet dit, de ander dat, en ik doe misschien meer dan jij. Zo verspillen we al onze energie aan de ander de maat nemen. Terwijl we die ook heel goed aan vergadertafels zouden kunnen gebruiken.'

Om daadwerkelijk mee te kunnen praten werden Nuyens en De Wit aandeelhouder van Shell, elk met één aandeel, genoeg om de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering in het Circustheater in Scheveningen te mogen bijwonen. De Wit: 'Dat is één grote goochelshow met lichteffecten en decors, en het bestuur van Shell dat zijn rol tot in de perfectie beheerst.' Nuyens: 'Terwijl activisten of boze boeren hun klacht met trillende stem van een blaadje komen oplezen. Die staan meteen 10-0 achter.'

Rekening met rechtszaak
Tijdens hun research bleek bovendien dat de 'scenarioafdeling' van Shell niet alleen in 1989 al ernstige toekomstige klimaatschade voorspelde, maar ook sinds 1998 rekening houdt met een rechtszaak daarover. Nuyens: 'Shell heeft zich dus twintig jaar op deze zaak kunnen voorbereiden.'

In het klimaatdebat missen politici en burgers zo'n gedegen voorbereiding. Nuyens: 'Onze voorstelling moet ook functioneren als een soort scenarioafdeling, maar dan een voor burgers. Om in het debat niet steeds met je bek vol tanden te staan.'

Voor elk van de drie partijen schreven zij een tekst, die wordt gespeeld door een acteur. Zo houdt Jaap Spijkers een monoloog als ceo van Shell, maar is hij ook de betrokken leraar van een clubje klimaatspijbelars. Tijdens een repetitie staat Spijkers op zijn sokken aan de rand van het verhoogde toneel. Zojuist heeft hij met onderdrukte wanhoop het Klimaatakkoord doorgebladerd. Dan kijkt hij de zaal in, moedeloos, en zegt: 'Als je individuen zo verantwoordelijk maakt, terwijl ze dag in dag uit in de krant lezen dat de aarde ongekend opwarmt, wat krijg je dan? Dan krijg je een hoopje mensen die zich verantwoordelijk voelen voor alles, maar invloed hebben op niets.'

Maar zo hoeft het volgens de makers niet te zijn. Nuyens: 'Ik geloof dat theater in dit debat een belangrijke rol kan spelen. Omdat je het gesprek daar open kunt voeren, zonder dat iedereen zich in zijn eigen loopgraaf verschanst. Als kunstenaars kunnen wij deze complexe kwestie van alle kanten belichten en echt invoelbaar maken. Ik hoop dat dat tot inzichten leidt die toeschouwers vervolgens meenemen, naar het kerstdiner, een debatavond of het stembokje.'

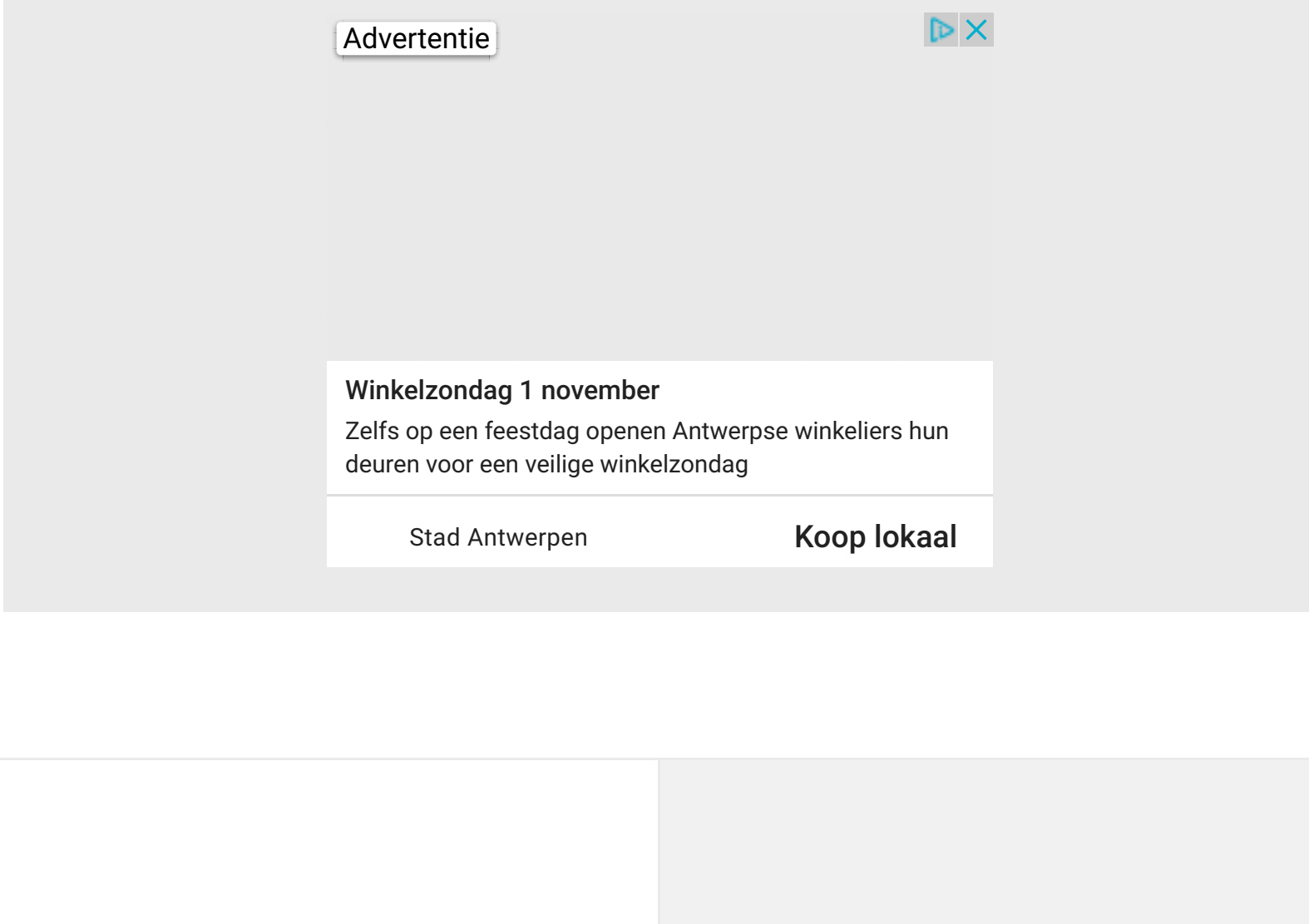
Want wat ze met de voorstelling wél beogen, is emancipatie. Emancipatie, zoals De Wit het zegt, 'van consument tot burger'. 'In de supermarkt ben ik consument, en kan ik besluiten wel of geen vlees te kopen. Maar daarbuiten ben ik burger: in het theater, in debatten, in gesprekken met anderen. Waar onze consumptieve behoeften soms botsen – 'hoho, blijf van onze biefstuk af!' – hebben we als burgers een gezamenlijke verantwoordelijkheid, en een gezamenlijk belang, dat we delen met de overheid en zelfs met het bedrijfsleven.'

Nuyens: 'En dat belang, ik zeg het nog maar even, is het voortbestaan van de planeet.'

De zaak Shell gaat op 29/10 in première bij theater Frascati in Amsterdam, en is ook te zien via een livestream. Info: frascatitheater.nl



MEER OVER ECONOMIE, BUSINESS EN FINANCIËN
KUNST, CULTUUR EN ENTERTAINMENT ECONOMISCHE SECTOR
KUNST EN ENTERTAINMENT ENERGIE EN HULPBRONNEN AMSTERDAM
ANOUK NUYENS ANOUK NUYENS HERIEN WENSINK



Cultuur & Media

NIEUWS

MEER >

Live: Druk op uitvaartondernemers neemt toe | Bijna helft medewerkers in reissector volgend jaar baan kwijt

Het belangrijkste nieuws van vandaag in vijf minuten

Onderzoek: Europa kreeg 'opgevoerde' virusvariant

Shell gaat acht raffinaderijen afstoten: 'Olie zal nooit meer worden wat het was'

Zeer besmettelijke vogelgriep geconstateerd op pluimveebedrijf in Gelderland

ACHTERGROND

DE KLEREN VAN DE AANWALLER

Na de hoed heeft Memphis Depay nu ook een eigen kledinglijn

INTERVIEW

DIRECTEUR DUTCH FILMWORKS

Corona zet filmwereld op zijn kop: niet Hollywood maar Dutch Filmworks is hofleverancier

BEST GELEZEN

MEER >

1

Nederlandse zorg ligt op koers voor een ramp, waarschuwt Landelijk Netwerk Acute Zorg

2

PGB is het andere hoofdpijndossier van De Jonge: 'Het is Kafka'

BLAD ELSEVIER

Elsevier, de 'bondgenoot van de burgerij', heeft bijna alle concurrenten overleefd

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

Tip hier onze journalisten

Algemeen Contact met de Volkskrant Privacystatement Abonnementsvoorwaarden Gebruiksvoorwaarden Cookiebeleid Cookie-instellingen Colofon	Service Klantenservice Mijn account Vakantieservice Adverteren Losse verkoop	Meer de Volkskrant Abonneren Nieuwsbrieven Digitale krant Webwinkel Inclusief RSS-feeds Facebook Twitter Android apps iOS apps	Navigeer Columnisten Recensies De Volkskeuken Archief
---	--	---	--

